

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA-4101-21-03/2011/P/11/134

Katowice, 18 stycznia 2012 r.

**Pan
Ireneusz Szarzec
Burmistrz
Miasta Ustroń**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta Ustroń², w zakresie utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych w latach 2009 - 2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 25 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia negatywnie tworzenie w Gminie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na jej terenie.

Regulamin, określający szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Ustroń³, uchwalono 27 kwietnia 2006 r. z naruszeniem trybu określonego w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴, ponieważ nie przedstawiono jego projektu do zaopiniowania Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu⁵. Zgodnie z orzecznictwem⁶, niedochowanie tego trybu

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”

² Zwanym dalej „Urzędem”

³ Zwanemu dalej „Regulaminem”.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm., zwanej dalej „ustawą o utrzymaniu czystości”.

⁵ Zwanemu dalej „PPIS”

⁶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z 8 listopada 2006 r. sygn. akt II SA/Go 316/06.

stanowi istotne naruszenie prawa, skutkujące stwierdzeniem nieważności uchwały rady gminy. Pan Burmistrz wyjaśnił, że projektu Regulaminu nie przedstawiono do zaopiniowania PPIS z powodu zaniedbania byłego naczelnika Wydziału Środowiska i Rolnictwa⁷.

NIK zwraca jednak uwagę, że zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁸ za przygotowanie projektów uchwał odpowiedzialny jest organ wykonawczy gminy.

Ustalono również, że *Regulamin* nie zawierał części uregulowań wymaganych art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, bowiem nie określono w nim minimalnej pojemności urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na drogach publicznych i warunków ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i higienicznym oraz częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych z terenów przeznaczonych do użytku publicznego. W *Regulaminie* przekroczono również zakres upoważnienia, wynikający z art. 4 ust. 2 pkt 6 i 8 ustawy o utrzymaniu czystości, gdyż w rozdziale 6 pkt 2 ustalono obowiązek wyprowadzania psów na smyczy na tereny użytku publicznego wyłącznie przez osoby dorosłe, a w rozdziale 8 punkt 2 w miejsce obszarów obowiązkowej deratyzacji wskazano podmioty zobowiązane do jej wykonywania (właściciele nieruchomości). Również w tym przypadku nieprawidłowości Pan Burmistrz wyjaśniał niedopatrzeniem byłego Naczelnika Wydziału ŚiR.

Nie zaktualizowano *Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Ustronia*⁹, uchwalonego 27 maja 2004 r., co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach¹⁰. Pan Burmistrz tę nieprawidłowość wyjaśniał niedopatrzeniem byłego Naczelnika Wydziału ŚiR. NIK zwraca uwagę, że z powodu braku aktualizacji, obowiązujący w gminie PGO był niezgodny z *Regulaminem*, gdyż nie zawierał uregulowań dotyczących np. wydzielania ze strumienia odpadów komunalnych zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów remontowych ujętych w *Regulaminie*.

NIK jako nierzetelne ocenia nieprzedłożenie przez Burmistrza Radzie Miejskiej do września 2011 r. (przez 2 lata od daty wejścia w życie art. 7 ust. 3a ustawy o utrzymaniu czystości) projektu uchwały w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się m.in. o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Konsekwencją tego było wydanie przez Pana Burmistrza w latach 2010-2011 dwóch decyzji o udzieleniu przedsiębiorcom zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na podstawie zarządzenia Burmistrza z dnia 10 kwietnia 2006r.¹¹, które w związku ze zmianą delegacji ustawowej utraciło moc z dniem 31 lipca 2009 r.

Ponadto NIK negatywnie ocenia:

- Nieprowadzenie w latach 2009-2011 (do września) kontroli wewnętrznej lub audytu wewnętrznego realizacji przez komórki oraz pracowników Urzędu zadań i obowiązków dotyczących utrzymania czystości i porządku

⁷ Zwanego dalej „Naczelnikiem Wydziału ŚiR”

⁸ Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.

⁹ Zwanemu dalej „PGO”.

¹⁰ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm., zwanej dalej „ustawą o odpadach”.

¹¹ Zarządzenie nr 53 z dnia 10 kwietnia 2006 r. w sprawie wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

na terenie gminy, co - zdaniem NIK - skutkowało licznymi nieprawidłowości przedstawionymi w tym wystąpieniu.

- Ograniczenie zakresu specjalistycznych szkoleń do uczestnictwa w 2011 r. jednego z czterech pracowników, w seminarium dotyczącym m.in. planowanych zmian w ustawie o utrzymaniu czystości. Tłumaczono to wysokimi kosztami szkoleń oraz brakiem w latach 2009-2011 (I półrocze) istotnych nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości.

2. NIK ocenia negatywnie prawidłowość realizacji wybranych obowiązków z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Stwierdzono, że wymaganą art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości ewidencję umów zawieranych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbiór odpadów¹², w sposób udokumentowany prowadzono od 25 czerwca 2009 r., podczas gdy - zgodnie z art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹³ - należało ją utworzyć do kwietnia 2006 r.

Pan Burmistrz wyjaśniał, że do 2009 r. w Urzędzie ewidencję umów prowadzono w uproszczonej papierowej formie, przy czym dokumentacja ta uległa zniszczeniu.

Według Urzędu, w latach 2009-2011 (6 m-cy) liczba umów zawartych przez właścicieli nieruchomości na odbiór odpadów komunalnych wzrosła z 3 686 do 3 851 (o 4,5%), jednak nadal ok. 14% mieszkańców nie objęto zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych.

Kontrola wykazała, że ewidencję umów prowadzono nierzetelnie, gdyż nie uzupełniano jej zapisów na bieżąco. Ustalono np., że do września 2011 r. nie ujęto w ewidencji danych o umowach (nowych, rozwiązanych i wygasłych) zawartych w trzech z sześciu wykazów miesięcznych, przekazanych Burmistrzowi przez przedsiębiorcę 11-14 miesięcy wcześniej (w 2010 r.). Ponadto w Urzędzie nie podjęto działań w celu weryfikacji zapisów ewidencji umów w oparciu o dane innych ewidencji prowadzonych przez gminę (np. podatkowej). W związku z tym nie było informacji o ilości właścicieli nieruchomości z terenu gminy zobowiązanych do posiadania umów na odbiór odpadów komunalnych oraz o ilości właścicieli takich umów nieposiadających. Uniemożliwiało to prowadzenie rzetelnej i skutecznej kontroli wypełniania przez właścicieli nieruchomości obowiązku gospodarowania odpadami.

Nie podejmowano działań kontrolnych wobec właścicieli nieruchomości, których umowy rozwiązano lub których umowy wygasły, a którzy nie zawarli nowych umów na odbiór odpadów komunalnych. Analiza 30 takich umów, dotyczących właścicieli nieruchomości, z którymi je rozwiązano lub wygasły w 2009 r. wykazała, że w 23 z nich (76,7%) Urząd nie podjął żadnych działań (w pozostałych 7 wystąpił z pismami zobowiązującymi właścicieli do zawarcia nowych umów). Wskutek tego, na koniec września 2011 r. (po upływie 2–2,5 lat) od daty rozwiązania lub wygaśnięcia wcześniejszej umowy, 22 z tych właścicieli figurowało w ewidencji umów jako nieposiadający nowych umów.

¹² Zwanej dalej „Ewidencją umów”.

¹³ Dz. U. Nr 175, poz. 1458 ze zm.

Pomimo powyższego oraz wykazywania w Urzędzie, że w latach 2009-2011 części mieszkańców gminy (14-16%) nie objęto zorganizowanym odbieraniem odpadów komunalnych, Burmistrz nie wydawał, na podstawie przepisów art. 5 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości, decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów komunalnych oraz, na podstawie art. 6 ust. 7 ww. ustawy, na zorganizowanie zastępczego odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości nieposiadających umów na odbiór odpadów komunalnych. Pan Burmistrz wyjaśniał to, że były Naczelnik Wydziału ŚiR nie stwierdzał przesłanek do wydawania takich decyzji.

Udostępniane mieszkańcom informacje o podmiotach zbierających na terenie gminy zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, wymagane art. 3 ust. 2 pkt 6a ustawy o utrzymaniu czystości, były nierzetelne.

Stwierdzono bowiem, że zamieszczona w dniu 9 listopada 2006 r. na stronach BIP gminy informacja w tym zakresie nie była aktualizowana do września 2011 r., wskutek czego zawierała dane o pięciu podmiotach, z których tylko jeden faktycznie prowadził działalność. Natomiast informacja ta nie zawierała danych o dziewięciu innych podmiotach, prowadzących działalność w tym zakresie w 2011 r., wymienionych w rejestrze prowadzonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ), na podstawie art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym¹⁴, udostępnianym jako „Rejestr przedsiębiorców i organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego” na stronie internetowej GIOŚ. Informację o podmiotach zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, zaktualizowano w trakcie kontroli NIK. Stwierdzono również, że w okresie objętym kontrolą działania Urzędu, w zakresie realizacji zadania określonego w art. 16a pkt 5 ustawy o odpadach, ograniczono jedynie do informowania mieszkańców o zbiórkach zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Urząd nie podejmował działań w zakresie inicjowania i ułatwiania tworzenia punktów zbierania takiego sprzętu oraz wskazywania lokalizacji, w których mogą być prowadzone akcje jego odbierania od mieszkańców gminy. Jako przyczynę braku realizacji ww. zadania wskazywano przeoczenie byłego Naczelnika Wydziału ŚiR.

Z opóźnieniem przeszło 8 miesięcy utworzono, wymaganą art. 7 ust. 6b ustawy o utrzymaniu czystości, elektroniczną ewidencję udzielonych i cofniętych przedsiębiorcom zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Burmistrz nie egzekwował od przedsiębiorców odbierających odpady komunalne na terenie gminy obowiązków określonych w art. 9a ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości, dotyczących przekazywania, po upływie każdego miesiąca, wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarto umowy na odbieranie odpadów komunalnych lub z którymi umowy takie rozwiązano lub których umowy wygasły. Stwierdzono np., że w I półroczu 2011 r. wspomnianych wykazów w wymaganych terminach Burmistrz nie otrzymał od 17 z 20 przedsiębiorców¹⁵ (85,0%). Nie egzekwowano również od przedsiębiorców obowiązku,

¹⁴ Dz. U. Nr 180, poz. 1495 ze zm.,

¹⁵ 7 przedsiębiorców przekazało ww. wykazy z naruszeniem wymaganego terminu określonego w art. 9a ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku (do 15 dnia każdego miesiąca), a 10 (50%) nie przekazało takich wykazów.

określonego w art. 9a ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, w zakresie przekazywania rocznej informacji o masie poszczególnych rodzajów odebranych odpadów komunalnych z obszaru gminy w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy. Za lata 2009-2010 terminowo przedmiotowych informacji nie złożyło odpowiednio 52,9% oraz 47,4% przedsiębiorców posiadających zezwolenia. Pomimo nierealizowania przez przedsiębiorców tych obowiązków, ujętych również w wydanych im zezwoleniach na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, Pan Burmistrz nie wzywał przedsiębiorców naruszających warunki udzielonych zezwoleń do zaniechania tych naruszeń, na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, a także nie korzystał z określonych w art. 8 b ust. 1 i ust. 5 ww. ustawy uprawnień do kontroli przedsiębiorców odbierających odpady. NIK nie podziela stanowiska Pana Burmistrza, ujętego w wyjaśnieniach, że uprawnienia kontrolne wobec przedsiębiorców wykonywano w trakcie bieżących kontaktów z nimi, bez sporządzania odpowiedniej dokumentacji.

Urząd dane o ilości odpadów komunalnych odbieranych na terenie gminy od właścicieli nieruchomości przez przedsiębiorców oraz o sposobach postępowania z nimi pozyskiwał z przedkładanych Burmistrzowi przez przedsiębiorców informacji rocznych, których nie weryfikowano pod względem rzetelności. W ocenie NIK, praktyki takie oraz stwierdzone inne nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, mogą być przyczyną wykazywanego przez Urząd istotnego spadku ilości odbieranych na terenie gminy odpadów komunalnych z 12 121 Mg w 2009 r. do 8 681 Mg w 2010 r. (o 28,4%) i do 3 850 Mg w okresie 6 m-cy 2011 r.

Równocześnie NIK ocenia pozytywnie wypełnianie przez Urząd obowiązków w zakresie udostępnienia na stronach internetowych gminy *Planu Gospodarki Odpadami* oraz *Regulaminu czystości i porządku*, które udostępniano w wersjach obowiązujących w sposób umożliwiający łatwe zapoznanie się z ich treścią.

3. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację zadań w zakresie zapobiegania zanieczyszczaniu miejsc publicznych oraz zbierania z tych miejsc odpadów.

Stwierdzono prawidłowe utrzymanie czystości ulic, chodników, ścieżek spacerowych, poboczy i terenów do nich przyległych w 6 poddanych oględzinom miejscach publicznych (4 ulicach gminnych - traktach spacerowych oraz w 2 parkach). Wyjątki w tym zakresie stanowiły fragmenty terenów o pow. ok. 90 m² przyległe do dwu traktów spacerowych, na których stwierdzono drobne zanieczyszczenia odpadami opakowaniowymi w postaci szkła, papieru i tworzyw sztucznych. W ww. miejscach urządzenia do gromadzenia odpadów rozstawiano z częstotliwością od 15-30 m (w parkach) do 10-60 m (na ulicach).

W latach objętych kontrolą Urząd nie kupował urządzeń do zbierania odpadów, zmniejszając ich ilość z 385 do 357 (o 7,3%). Jak wyjaśniono, w 2008 r. zakupiono 114 urządzeń (koszy na odpady). Naczelnik Wydziału ŚiR wyjaśnił, że urządzenia do zbierania odpadów rozmieszczano na terenie gminy w zależności od stanu natężenia ruchu pieszego, gęściej w miejscach o dużym jego nasileniu, a w miejscach o małym ruchu w minimalnych ilościach.

Prowadzono działania edukacyjne lokalnej społeczności, w zakresie zapewnienia porządku i czystości w miejscach publicznych oraz przeciwdziałania zanieczyszczaniu tych miejsc, głównie kierując do szkół

i przedszkoli apele w sprawie współuczestnictwa w prowadzonych corocznie akcjach „Sprzątanie Świata” oraz „Dzień Ziemi”.

Urząd zabezpieczał w latach 2009-2010 realizację zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, zlecając corocznie wykonywanie stosownych usług wybranemu wykonawcy. Natomiast wskutek unieważnienia 19 stycznia 2011 r. postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na wykonywanie tych usług w całym 2011 r., na podstawie art. 93 ust.1 pkt 7 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁶, wystąpiły, zwłaszcza w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 kwietnia 2011 r., zakłócenia w realizacji usług utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Ustronia. Zawarte wówczas z Przedsiębiorstwem Komunalnym Sp. z o.o. w Ustroniu¹⁷ cztery odrębne umowy (o wartości poniżej 14 000 Euro każda)¹⁸, na krótkie okresy czasu, nie obejmowały wszystkich wymaganych usług. Nie zlecono w ogóle m.in. w okresie od 14 lutego do 30 kwietnia 2011 r. realizacji usługi sprzątania przystanków autobusowych. Niezlecenie tej usługi wyjaśniano niedopatrzeniem byłego Naczelnika Wydziału ŚiR.

Prawidłowość przygotowania i przeprowadzenia w Urzędzie zamówień publicznych na ww. usługi utrzymania czystości i porządku w latach 2009-2011 oceniona zostanie przez NIK w odrębnym wystąpieniu.

Ponadto NIK ocenia negatywnie nienależyte zabezpieczenie interesów gminy w części wspomnianych czterech umów, zawartych z PK sp. z o.o. w 2011 r., gdyż w dwóch nie było określonej częstotliwości realizacji zleconych usług (odbierania odpadów oraz opróżniania koszy), a w trzech nie było zapisów określających wysokość kar umownych z tytułu nienależytego wykonywania usług. Ponadto w kolejnej umowie z PK sp. z o.o. z 28 kwietnia 2011 r., ze strony Urzędu podpisanej przez byłego Naczelnika Wydziału ŚiR, pn. „*Ustalenia w sprawie wykonywanych przez Przedsiębiorstwo Komunalne prac w zakresie „Utrzymania porządku i czystości na terenie miasta Ustroń w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2011 r.*” nie określono zasad i warunków potwierdzania przez wykonawcę realizacji przedmiotu zleconych do wykonywania usług.

Niekorzystnym zjawiskiem było występowanie dzikich wysypisk odpadów, których w latach 2009-2011 (6 m-cy), według danych Urzędu, zarejestrowano i zlikwidowano, odpowiednio: 3, 5 i 4¹⁹. Powyższe, a także m.in. stałe ponoszenie przez gminę wydatków na realizację przez wykonawcę usługi zbierania odpadów komunalnych „podrzucanych”, nakładanie przez Straż Miejską mandatów karnych na właścicieli nieruchomości np. za spalanie odpadów na terenie nieruchomości i za brak udokumentowania wywozu odpadów, w ocenie NIK, wskazuje na nieprawidłowy stan gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy. Zwrócić należy również uwagę, że mimo wcześniejszej likwidacji dzikich wysypisk, w 4 z 5 miejsc ich występowania, które poddano oględzinom w trakcie kontroli, stwierdzono ponowne ich zanieczyszczenie niewielkimi ilościami porzuconych odpadów.

¹⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm., zwanej dalej „ustawą Pzp”

¹⁷ Zwanego dalej PK sp. z o.o.

¹⁸ Z dnia 5.01.2011 r. dotycząca „*zbiórki i wywozu odpadów*” obowiązująca „do czasu rozstrzygnięcia przetargu”; z dnia 15.02.2011 r. dotycząca „*odbierania śmieci podrzucanych i segregowanych*” w okresie od 15.02.2011 r. do 30.04.2011 r.; z dnia 15.02.2011 r. dotycząca „*utrzymania koszy ulicznych na terenie Miasta*” w okresie od 01.03.2011 r. do 30.04.2011 r. i z dnia 25.03.2011 r. dotycząca „*zamiatania po zimie ulic, chodników i parkingów*” w okresie od 25.03.2011 r. do 30.04.2011 r.

¹⁹ Urząd nie dysponował danymi o ilości zebranych z tych wysypisk odpadów i kosztów tych prac.

Prawidłowo realizowano zadanie, określone w art. 3 ust. 8 ustawy o utrzymaniu czystości, w zakresie usuwania padłych zwierząt i ich części. Z tytułu realizacji tej usługi, powierzonej wykonawcy posiadającemu stosowane zezwolenie, w latach 2009-2011 (6 m-cy) wydatkowano 59,5 tys. zł, większość z tytułu usuwania padłych zwierząt dzikich (67,7%), które Urząd poniósł, uznając, że odpady te usuwano z terenów stanowiących własność gminy (drogi gminne) lub pozostających na mocy odrębnych porozumień w jej zarządzie (drogi powiatowe).

4. NIK ocenia negatywnie realizację zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących zwierzęta domowe.

W latach objętych kontrolą Urząd nie podejmował działań edukacyjnych lokalnej społeczności w celu zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących domowe zwierzęta, a także nie podejmował działań organizacyjno-technicznych w celu stworzenia odpowiedniej infrastruktury ułatwiającej właścicielom zwierząt domowych wypełnianie ustalonych w *Regulaminie* obowiązków, poprzez np. organizację specjalnych wybiegów lub dystrybutorów woreczków do zbierania takich odchodów.

Naczelnik Wydziału ŚiR wyjaśnił, że brak takich działań wynikał z faktu niedostrzeżenia potrzeby ich realizacji przez poprzedniego Naczelnika tego Wydziału. Stwierdzono, że w 2006 r. Urząd zakupił 10 szt. koszy na odchody zwierząt (psów), które jednak - według wyjaśnień Naczelnika Wydziału ŚiR - „zostały zniszczone (prawdopodobnie) na przełomie lat 2010/2011.”

W niewielkim zakresie zabezpieczono pięć zarządzanych przez Urząd placów zabaw dla dzieci wyposażonych w piaskownice. Obejmowały one jedynie zakup i montaż (kosztem 6 176 zł) przy placach zabaw tablic informujących o zawartych w *Regulaminie* przepisach o zakazie wprowadzenia na ich teren psów i kotów. Na przedmiotowych placach zabaw w 2009 r. nie wymieniono piasku, co tłumaczono niedopatrzeniem, a w latach 2010-2011 wymieniono piasek raz w roku. Niedokonywanie dwukrotnych wymian piasku w roku (zgodnie z zaleceniami PPIS) tłumaczono względami finansowymi. Przeprowadzone oględziny pięciu placów zabaw wykazały, że na żadnym z nich nie było zabezpieczeń chroniących je przed dostępem zwierząt domowych i bezdomnych oraz nie było zabezpieczeń piaskownic przed zanieczyszczeniem ich odchodami zwierząt. Na dwóch placach widoczne były drobne zanieczyszczenia, w tym na jednym wskutek przepełnienia urządzeń do zbierania odpadów dochodziło do wtórnego zanieczyszczenia terenu. Stan czystości i porządku trzech pozostałych placów zabaw oceniono pozytywnie.

5. NIK ocenia negatywnie wykonywanie obowiązków dotyczących budowy, utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych oraz przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji.

Stwierdzono, że wskutek niepodjęcia planowanego zadania budowy nowych toalet publicznych (wraz z prysznicami) przy bulwarze Nadwiślańskim i w centrum Miasta, którego realizację zakładano w uchwalonej w 2004 r. *Strategii Miasta na lata 2005-2015*²⁰, w latach 2009-2011 (6 m-cy) na terenie gminy, liczącej 15,5 tys. mieszkańców, odwiedzanej zarówno w sezonie letnim, jak i zimowym przez licznych turystów

²⁰ Realizację tego zadania zakładano początkowo w 2007 r., a następnie w 2009 r.

(ok. 800 tys. osób), funkcjonowały tylko dwa stałe szalety publiczne, w tym szalet na targowisku czynny 3 godziny dziennie (za wyjątkiem niedziel) oraz w okresie od maja do września każdego roku 5 do 10 szaletów przenośnych czynnych całodobowo. Nierealizowanie budowy nowych toalet Pan Burmistrz wyjaśnił nieuwzględnieniem środków w uchwalonych na lata 2009-2011 budżetach gminy oraz ponoszeniem wydatków na inne zadania inwestycyjne m.in. na budowę Parku Zdrojowego.

Żadnego z utrzymywanych przez Urząd szaletów publicznych nie dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. Szalety te nie spełniały także wymogów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²¹, gdyż wymiary znajdujących się w nich kabin były mniejsze od określonych w § 87 ust. 4 ww. rozporządzenia. Przyczyną niedostosowania dotychczas ww. szaletów do wymogów przepisów, wg wyjaśnień Naczelnika Wydziału Mieszkaniowego, był brak środków finansowych na przeprowadzenie ich generalnych remontów, z uwagi na realizację innych priorytetowych zadań, a także nieusunięcie dotychczas występującego okresowo problemu zalewania wodą opadową szaletu znajdującego się w przyziemiu Urzędu. Ustalono również, że lokalizacji nieskanalizowanych szaletów przenośnych na terenie Miasta Ustroń nie uzgodniono z PPIS, co było niezgodne z § 87 ust. 3 wspomnianego rozporządzenia. Jak wyjaśniono, przyczyną tego było niedopatrzenie byłego Naczelnika Wydziału ŚiR.

Zarówno na terenie Miasta Ustroń, jak i w informatorach o mieście nie było wskazań lokalizacji tych szaletów, co - w ocenie NIK - mogło utrudniać możliwość korzystania z nich, zwłaszcza osobom przyjezdnym.

W umowach dotyczących wynajęcia szaletów przenośnych, jak i w umowach dotyczących wydzierżawienia szaletu w budynku Urzędu ujęto zapisy uprawniające Urząd do przeprowadzania okresowych kontroli prawidłowości świadczenia usług. Urząd nie przedstawił jednak dokumentów poświadczających dokonywanie takich kontroli, co Pan Burmistrz wyjaśnił niesporządzeniem ich, z uwagi na stwierdzanie zadowolającego stanu czystości. Kontrole szaletów przez PPIS nie stwierdzały nieprawidłowości w zakresie utrzymania ich stanu sanitarnego.

Nie przestrzegano, ustalonych w *Regulaminie* wymogów dotyczących przeprowadzania w latach 2009-2011 (6 m-cy) obowiązkowej deratyzacji, którą należało przeprowadzić co najmniej 2 razy w roku (w wyznaczonych okresach). W żadnym z tych lat Pan Burmistrz nie ogłaszał obowiązku przeprowadzenia deratyzacji. Jedynie w 2009 r. o konieczności przeprowadzenia w ciągu roku dwukrotnie obowiązkowej deratyzacji (w określonych terminach) Z-ca Burmistrza Miasta poinformował pisemnie spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, ustalając termin jesiennej deratyzacji w części niezgodny z postanowieniami *Regulaminu*. Nie poinformowano innych właścicieli nieruchomości, pomimo że obowiązek przeprowadzenia deratyzacji nałożono *Regulaminem* na wszystkich właścicieli nieruchomości²². Nie podejmowano również działań w celu stwierdzenia wykonania przez właścicieli nieruchomości obowiązkowej deratyzacji, a sprawdzenie realizacji ww. obowiązku przez Urząd w odniesieniu do budynku Urzędu Miasta i trzech innych zarządzanych niemieszkalnych budynków

²¹ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.

²² Właściciele budynków jednorodzinnych obowiązek ten mogli realizować tylko w miarę potrzeb.

(m.in. Przychodni Zdrowia) wykazało, że w latach 2009-2011 (6 m-cy) obowiązkowej deratyzacji w nich nie przeprowadzano. Nieogłaszanie obowiązkowej deratyzacji na terenie gminy oraz nieprzeprowadzanie jej w budynkach zarządzanych przez Urząd Pan Burmistrz wyjaśnił brakiem sygnałów dotyczących pojawienia się zagrożenia w tym zakresie. NIK nie podziela tego stanowiska, wskazując że uchwalony przez Radę Miasta *Regulamin* nie przewiduje odstępiania od przeprowadzania deratyzacji nawet w sytuacji niestwierdzenia obecności gryzoni w obiektach publicznych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań w celu uchwalenia przez Radę Miejską regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w trybie zgodnym z art. 4 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości, zawierającego zapisy zgodne z wymaganiami określonymi w art. 4 ust. 2 ww. ustawy.**
- 2. Prowadzenie ewidencji umów zawartych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych w sposób umożliwiający skuteczną i bieżącą kontrolę wypełniania przez nich obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów.**
- 3. Zapewnienie bieżącej i skutecznej kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości obowiązków określonych w ustawie o utrzymaniu czystości, w szczególności w zakresie podpisywania umów z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych.**
- 4. Podjęcie działań w celu uchwalenia przez Radę Miejską wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.**
- 5. Prawidłowe określanie przy zlecaniu usług dotyczących utrzymania czystości i porządku sposobu kontroli i odbioru ich realizacji oraz zabezpieczenia interesów Gminy.**
- 6. Zapewnienie publikowania na stronach BIP rzetelnej informacji o działających na terenie gminy podmiotach zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.**
- 7. Podjęcie działań, celem umożliwienia właścicielom zwierząt domowych przestrzegania obowiązków wynikających z regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy oraz w zakresie zabezpieczenia wszystkich placów zabaw przed dostępem zwierząt domowych i bezdomnych.**
- 8. Podjęcie działań w celu zapewnienia lokalnej społeczności i osobom spoza gminy szerszego dostępu do toalet publicznych.**
- 9. Uzgodnienie lokalizacji tymczasowych przenośnych szaletów z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Cieszynie.**
- 10. Stosowanie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy w zakresie prowadzenia obowiązkowej deratyzacji.**

11. Prowadzenie kontroli wewnętrznej realizacji przez komórki i pracowników Urzędu zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.